

УДК 325.455:338.5:336.02

Т. Г. Олійник,

к. е. н., старший викладач кафедри економіки підприємств,
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

В. А. Куделя,

магістрант, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

І. С. Потапов,

магістрант, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

ОБСЯГИ РЕАЛІЗАЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ ЯК ФАКТОР ВПЛИВУ НА ЦІНОВІ ПРОЦЕСИ НА СПОЖИВЧОМУ РИНКУ ТА ІНВЕСТИЦІЙНУ АКТИВНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ

T. Oliinyk,

PhD, senior lecturer, the associate professor of department of business economics,

Mykolayiv National Agrarian University, Mykolayiv

V. Kudelia,

master, Mykolayiv National Agrarian University, Mykolayiv

I. Potapov,

master, Mykolayiv National Agrarian University, Mykolayiv

VOLUMES OF SALES OF AGRICULTURAL PRODUCTS AS A FACTOR OF INFLUENCE ON PRICE PROCESSES ON THE CONSUMER MARKET AND INVESTMENT ACTIVITY OF ENTERPRISES

У статті проаналізовано основні показники обсягів реалізації продукції сільського господарства (обсяги реалізації зернових та зернобобових культур, кукурудзи на зерно та ячменю, олійних культур, тварин сільськогосподарських живих, молока сільськогосподарськими підприємствами Миколаївської області у 2015—2016 роках; динаміка обсягів реалізації зернових та зернобобових культур, кукурудзи на зерно, соняшнику сільськогосподарськими підприємствами Миколаївської області з 2010 по 2016 роки) та їх вплив на індекси споживчих цін на продукти харчування по Миколаївській області. Аналіз індикаторів здійснено у динаміці та за структурою. За результатами дослідження встановлено актуальні проблеми у сфері цінової політики з точки зору перспектив розвитку інвестиційної активності підприємств.

The article analyzes the main indicators of the volumes of sales of agricultural products (volumes of sales of grain and leguminous crops, corn for grain and barley, oilseeds, agricultural live animals, milk by agricultural enterprises of the Nikolaev region in 2015—2016, the dynamics of sales volumes of grain and leguminous crops, corn for grain, sunflower by agricultural enterprises of the Mykolaiv region from 2010 to 2016) and their impact on consumer price indices for food products in the Mykolaiv oblast. The analysis of indicators is carried out in dynamics and structure. According to the results of the study, actual problems in the area of pricing policy in terms of prospects for the development of investment activity of enterprises are identified.

Ключові слова: обсяги реалізації, ціна, сільськогосподарська продукція, підприємство, інвестиційна активність, споживчий ринок.

Key words: sales volumes, prices, agricultural products, enterprises, investment activity, consumer market.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Сільськогосподарські підприємства розвиваються в чітко окресленому соціально-економічному середовищі. Особливості локального

розвитку сільських територій та соціально-психологічного клімату в базових сільських населених пунктах неминує позначаються на результатах їх господарської діяльності. Однак

Таблиця 1. Обсяги реалізації окремих видів сільськогосподарської продукції в Миколаївській області (включаючи передану на переробку на своїх потужностях та вдавальницьку сировину), тис. т

Показник	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.
Культури зернові та зернобобові	1368,2	1328,3	998,5	1386,0	1695,8	1773,9	1474,3
у т. ч. пшениця	665,5	681,0	536,7	642,2	822,7	970,7	835,7
Насіння культур олійних	549,0	539,3	698,0	803,3	781,9	833,2	695,4
у т. ч. насіння соняшнику	434,1	444,9	638,4	694,0	677,1	761,4	649,1
Культури овочеві	138,1	201,6	239,0	175,5	243,1	243,2	238,6
Культури плодові та ягідні	11,6	11,0	9,6	11,3	8,1	7,8	8,0
Тварини сільськогосподарські живі	10,6	10,3	8,4	8,7	10,4	9,1	8,5
у тому числі							
велика рогата худоба	2,7	2,2	2,3	3,1	2,8	2,1	2,4
свині	5,3	6,0	4,3	3,9	5,4	6,1	4,9
птиця	2,5	2,0	1,7	1,6	2,2	0,8	1,1
Молоко від сільськогосподарських тварин усіх видів, сире	28,7	33,2	38,6	41,3	42,0	41,7	41,8
Яйця, млн шт.	424,7	464,8	409,8	149,9	350,2	108,7	102,6

Джерело: складено за даними Головного управління статистики у Миколаївській області.

значення загальних економічних умов має не менш важливе значення. Чи не найважливіше значення серед них має цінове середовище як сфера, в якій досягається сприятливість співвідношення між цінами на сільськогосподарську продукцію та затратами на її виробництво [1].

З іншого боку, ефективна цінова політика за достатнього обсягу виробленої та реалізованої продукції дозволяє формувати підприємству власний інвестиційний портфель.

Інвестиції в сільське господарство здатні вирішити цілий ряд ключових завдань розвитку економіки: підтримання та стимулювання загального економічного зростання; підтримання екологічної безпеки; зниження рівня бідності у довготерміновій перспективі. Також стабільні та стійкі інвестиції в сільське господарство здатні створити поштовх для розвитку нових інноваційних технологій [2].

Таким чином, усі три складові — і кількість виробленої та реалізованої продукції, і ціна, і потенційно можливі обсяги внутрішніх інвестицій сільськогосподарського підприємства — тісно між собою взаємопов'язані та взаємозалежні.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Вітчизняна наукова література багата розвідками у сфері цін і ціноутворення в сільському господарстві. Слід відмітити особливе значення досліджень Артуса М.М., Онегіної В.М., Хорунжого М.Й., Шкварчук Л.О., Шпичака О.М. та ін. У працях дослідників знайшли відображення як теоретичні, так і прикладні аспекти досліджуваної проблеми, що відзначаються

комплексністю та системністю. Однак недостатньо розробленим залишається такий напрям досліджень у цій сфері, як розгляд цінового середовища розвитку сільськогосподарських підприємств у контексті розвитку інвестиційної їх активності та споживчого ринку продуктів харчування.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Завдання полягає у встановленні актуальних проблем у сфері цінового середовища розвитку сільськогосподарських підприємств у контексті розвитку інвестиційної їх активності та споживчого ринку продуктів харчування.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Сучасний розвиток аграрного сектору економіки потребує особливої уваги до формування та активізації діяльності суб'єктів ринкової інфраструктури, створення ефективної маркетингової мережі руху сільськогосподарської продукції від виробника до споживача, яка мала б забезпечити паритетність економічних інтересів виробників, переробників і кінцевих споживачів.

Протягом 2016 р. сільськогосподарськими підприємствами (крім малих) області було реалізовано власно виробленої аграрної продукції на суму 12687 млн грн, з якої вартість продукції рослинництва становила 12164,8 млн грн (95,9% загальної виручки), відповідно тваринництва — 522,2 млн грн (4,1%).

Загальний обсяг реалізації аграрної продукції порівняно з попереднім роком зменшився на 15,1%, у тому числі продукції рослинництва — також на 15,1%, тваринництва — на 12,9%.

Таблиця 2. Обсяги реалізації зернових та зернобобових культур сільськогосподарськими підприємствами Миколаївської області у 2016 році

Показник	Зернові та зернобобові культури – всього			у тому числі пшениці		
	т	у % до:		т	у % до:	
		2015 р.	загальної суми		2015 р.	загальної суми
Арбузинський	104331,3	106,0	8,6	64171,4	161,5	9,0
Баштанський	41230,4	78,5	3,4	24853,1	86,3	3,5
Березанський	56448,9	67,0	4,7	44691,2	62,8	6,3
Березнегуватський	44689,1	69,3	3,7	21078,7	58,8	2,9
Братський	53752,8	100,3	4,4	34533,6	114,2	4,8
Веселинівський	133469,2	143,2	11,0	92843,7	173,5	13,0
Вітовський	67394,6	85,2	5,6	40945,7	86,9	5,7
Вознесенський	72183,6	53,0	6,0	38433,2	38,8	5,4
Врадіївський	29241,2	77,3	2,4	12326,5	86,7	1,7
Доманівський	39406,3	97,5	3,3	23470,0	93,4	3,3
Сланецький	39658,9	46,8	3,3	17145,2	33,8	2,4
Казанківський	37714,6	68,1	3,1	19793,7	68,0	2,8
Кривоозерський	102895,7	113,9	8,5	45392,6	117,8	6,4
Миколаївський	54803,2	79,4	4,5	36244,3	73,5	5,1
Новобузький	27003,5	83,2	2,2	12791,2	75,2	1,8
Новоодеський	47341,4	71,0	3,9	30756,2	77,6	4,3
Очаківський	41849,6	87,3	3,5	27948,3	100,4	3,9
Первомайський	148798,8	84,1	12,3	77295,8	95,5	10,8
Снігурівський	68715,5	117,9	5,7	50034,9	124,3	7,0

Джерело: складено за даними Головного управління статистики у Миколаївській області.

Упродовж 2016 р. аграрними господарствами області було продано 1474,3 тис. т культур зернових та зернобобових, що на 16,9% менше рівня 2015 р. та на 7,8% більше, ніж у 2010 р. (табл. 1).

У структурі реалізації зернових культур 56,7% припадало на пшеницю (на 2 в. п. більше, ніж у попередньому році), 24,2% — на ячмінь (на 2,3 в. п. більше), 15,2% — на кукурудзу (на 5,1 в. п. менше), 2,1% — зернобобові (на 1,6 в. п. більше). Слід зазначити, що збільшення обсягів

реалізації, порівняно з попереднім роком, відбулося по зернобобовим культурам — у 3,4 раза, житу — у 2,1 раза, просу — у 1,8 раза, вівсу — у 1,6 раза. По решті культур зернової групи відмічалось зменшення обсягів продажу: гречки — на 57,8%, кукурудзи — на 37,7%, пшениці — на 13,9%, ячменю — на 8,3%.

Крім зменшення реалізації наведених вище видів рослинницької продукції, також відбулося скорочення продажу картоплі (на 86,5%), насіння ріпаку й кользи (на 65,5%), баштанних

Таблиця 3. Обсяги реалізації кукурудзи на зерно та ячменю сільськогосподарськими підприємствами Миколаївської області у 2016 році

Показник	Кукурудза на зерно			Ячмінь		
	т	у % до:		т	у % до:	
		2015 р.	загальної суми		2015 р.	загальної суми
Арбузинський	29942,1	60,5	23,5	9850,6	114,4	3,0
Баштанський	х	14181,2	64,4	4,4
Березанський	-	-	-	10741,6	97,5	3,3
Березнегуватський	х	22101,5	80,5	6,8
Братський	6820,1	100,9	5,4	12205,7	83,7	3,8
Веселинівський	6279,6	46,7	4,9	30107,9	115,2	9,3
Вітовський	х	25070,6	82,6	7,7
Вознесенський	7353,3	119,8	5,8	26252,5	86,1	8,1
Врадіївський	7613,1	40,8	6,0	7913,5	163,2	2,4
Доманівський	5712,5	74,2	4,5	8339,5	115,9	2,6
Сланецький	1454,5	20,5	1,1	20437,0	77,9	6,3
Казанківський	х	16506,9	69,5	5,1
Кривоозерський	27999,6	77,4	22,0	22913,6	154,2	7,1
Миколаївський	-	-	-	16622,7	90,4	5,1
Новобузький	1263,9	46,0	1,0	11251,5	102,8	3,5
Новоодеський	17,5	1,3	0,0	16334,6	76,7	5,0
Очаківський	-	-	-	12019,5	61,1	3,7
Первомайський	31198,7	47,8	24,5	26635,8	113,8	8,2
Снігурівський	1698,9	102,6	1,3	14056,0	95,5	4,3

¹ Дані не оприлюднюються з метою забезпечення виконання вимог Закону України "Про державну статистику" щодо конфіденційності інформації.

Джерело: складено за даними Головного управління статистики у Миколаївській області.

Таблиця 4. Обсяги реалізації олійних культур сільськогосподарськими підприємствами Миколаївської області у 2016 році

Показник	Олійні культури – всього			у тому числі соняшник		
	т	у % до:		т	у % до:	
		2015 р.	загальної суми		2015 р.	загальної суми
Арбузинський	24730,0	81,5	4,1	23374,6	75,7	4,1
Баштанський	33244,6	85,2	5,5	31615,5	82,1	5,5
Березанський	17497,8	50,4	2,9	15169,9	53,3	2,6
Березнегуватський	23958,3	78,3	3,9	21448,1	83,3	3,7
Братський	29625,3	76,2	4,9	27699,4	76,3	4,8
Веселинівський	60370,7	118,8	9,9	60353,3	120,6	10,5
Вітовський	24182,2	80,8	4,0	20562,1	80,1	3,6
Вознесенський	42490,9	50,4	7,0	41743,5	51,9	7,3
Врадіївський	9900,2	49,5	1,6	8137,7	42,2	1,4
Доманівський	21190,6	93,5	3,5	20008,5	90,2	3,5
Єланецький	45921,9	51,8	7,6	45600,6	54,7	8,0
Казанківський	25440,5	94,3	4,2	23867,3	93,9	4,2
Кривоозерський	19476,3	63,1	3,2	14857,3	57,1	2,6
Миколаївський	51701,6	112,9	8,5	49731,1	121,8	8,7
Новобузький	21394,6	93,4	3,5	21155,2	99,2	3,7
Новоодеський	26038,8	75,8	4,3	25870,6	81,4	4,5
Очаківський	13221,5	33,3	2,2	13221,5	33,5	2,3
Первомайський	46567,2	88,0	7,7	41213,1	85,6	7,2
Снігурівський	70544,5	376,2	11,6	67601,4	473,8	11,8

Джерело: складено за даними Головного управління статистики у Миколаївській області.

культур (на 58,7%), насіння соняшнику (на 14,7%), бобів сої (на 10,1%), овочів (на 1,9%). Втім, більше ніж у 2015 р. продано буряку цукрового фабричного (у 2,7 раза), винограду (на 7,3%), плодів та ягід (на 3,5%).

Виробниками тваринницької продукції у минулому році реалізовано 8,5 тис. т худоби та птиці (в живій масі), що на 6,5% менше рівня 2015 р., у тому числі великої рогатої худоби — 2,4 тис. т (на 11,7% більше), свиней — 4,9 тис. т (на 18,7% менше), птиці — 1,1 тис. т (на 41,8% більше). У структурі реалізації худоби та птиці найвагоміше місце займає продаж свиней — 56,5% (у 2015 р. — 66,8%).

Обсяг реалізації яєць в сільськогосподарських підприємствах (крім малих) торік знизився на 5,6% і склав 102,6 млн штук. Продаж молока усіх видів становив 41,8 тис. т, що на 0,2% вище рівня 2015 р.

У розрізі районів обсяги реалізації продукції коливаються залежно від рівня їх спеціалізації. Так, найбільшими є обсяги реалізації зернових у Веселинівському (11,0%) та Первомайському (12,3%) районах (табл. 2).

При цьому слід відзначити, що, якщо в Веселинівському районі у динаміці обсяги реалізації зернових зросли на 43,2%, то в Первомайському районі вони зменшились порівняно з 2015 роком на 15,9%. Практично аналогічними є показники по реалізації пшениці, що пояснюється найбільшою питомою вагою посівних площ даної культури в загальній площі посіву зернових.

Зернові є основою раціону українця і одним із головних показників рівня продоволь-

чого забезпечення, що формують виняткове значення даної групи культур. По даній групі важливим є не лише індикатор кількості виробленої продукції, але й показники якості, обсяги реалізації всередині країни та за її межами, обсяги резервного фонду та залишки на кінець року. За даними М. Бабица, Україна за останні 5 років (до 2016 року) жодного разу не витримувала норматив "достатність запасів зерна у державних ресурсах" [3].

По реалізації кукурудзи на зерно найбільшими є їх обсяги у Арбузинському, Кривоозерському та Первомайському районах (відповідно 23,5, 22,0 та 24,5%), а по реалізації ячменю — жодний район не перевищив поріг 10-и% (табл. 3).

Зменшення обсягів реалізації кукурудзи на зерно має негативні наслідки для розвитку галузі птахівництва. Зважаючи на той факт, що українці щороку споживають м'яса менше встановлених раціональних норм, така тенденція навіть в короткостроковій перспективі призведе до подорожчання продукції галузі птахівництва, оскільки дефіцит кормів негативно вплине і на кількість і на якість продукції.

По реалізації олійних культур та соняшнику найбільшими є їх обсяги у Снігурівському районі (відповідно 11,6 та 11,8%) (табл. 4).

Динаміка обсягів реалізації продукції свідчить про переважне зменшення кількості реалізованої продукції. Зважаючи на той факт, що олійні культури, зокрема соняшник, входять до десятки лідерів з експорту, зменшення об-

Таблиця 5. Обсяги реалізації тварин сільськогосподарських живих сільськогосподарськими підприємствами Миколаївської області у 2016 році

Показник	ВРХ			Свині		
	т	у % до:		т	у % до:	
		2015 р.	загальної суми		2015 р.	загальної суми
Арбузинський	638,8	93,8	31,2	997,3	79,5	25,0
Баштанський	36,9	297,6	1,8	126,6	37,5	3,2
Березанський	78,1	88,4	3,8	-	-	-
Березнегуватський	19,4	41,8	0,9	63,1	104,4	1,6
Братський	58,5	123,4	2,9	x
Веселинівський	-	-	-	-	-	-
Вітовський	96,5	103,0	4,7	15,9	32,6	0,4
Вознесенський	x	x
Врадіївський	-	-	-	-	-	-
Доманівський	81,1	110,8	4,0	149,1	41,9	3,7
Сланецький	47,2	146,6	2,3	-	-	-
Казанківський	x	x
Кривоозерський	-	-	-	1562,2	106,4	39,2
Миколаївський	180,4	120,6	8,8	245,6	133,9	6,2
Новобузький	249,1	120,0	12,2	227,6	64,0	5,7
Новоодеський	64,8	117,2	3,2	368,0	75,0	9,2
Очаківський	377,1	148,6	18,4	x
Первомайський	90,3	2376,3	4,4	233,3	99,3	5,8
Снігурівський	31,0	47,4	1,5	x

¹ Дані не оприлюднюються з метою забезпечення виконання вимог Закону України "Про державну статистику" щодо конфіденційності інформації.

Джерело: складено за даними Головного управління статистики у Миколаївській області.

Таблиця 6. Динаміка обсягів реалізації зернових та зернобобових культур сільськогосподарськими підприємствами Миколаївської області

Показник	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.
Миколаївська область ¹	1368,2	1328,3	998,5	1386,0	1695,8	1773,9	1465,2
темп росту, %	...	97,1	75,2	138,8	122,4	104,6	82,6
Веселинівський район	62,1	84,1	57,9	109,2	76,2	93,4	133,5
темп росту, %	...	135,4	68,8	188,6	69,8	122,6	142,9
Первомайський район	127,0	151,0	148,3	181,3	189,5	177,2	148,8
темп росту, %	...	118,9	98,2	122,3	104,5	93,5	84,0
Питома вага району по відношенню до області, %							
Веселинівський район	4,5	6,3	5,8	7,9	4,5	5,3	9,1
Первомайський район	9,3	11,4	14,9	13,1	11,2	10,0	10,2

¹ З урахуванням міст Миколаїв, Вознесенськ, Первомайськ.

Джерело: складено за даними Головного управління статистики у Миколаївській області.

сягів реалізації, за інших рівних умов, може спричинити дефіцит продукції на внутрішньому ринку і, як наслідок, значне зростання ціни на споживчому ринку.

По реалізації ВРХ найбільшими є їх обсяги у Арбузинському, Очаківському та Новобузькому районах: відповідно 31,2, 18,4 та 12,2 % (табл. 5). При цьому слід відзначити, що, якщо у Новобузькому та Очаківському районах у динаміці обсяги реалізації ВРХ зросли відповідно 20,0 та 48,6 %, то в Арбузинському районі вони зменшились порівняно з 2015 роком на 6,2%.

По реалізації свиней найбільшими є їх обсяги у Кривоозерському та Арбузинському районах: відповідно 39,2 та 25,0 %. При цьому в Кривоозерському районі у динаміці обсяги реалізації свиней зросли на 6,4 %, а в Арбузинському районі вони зменшились порівняно з 2015 роком на 30,5 %.

У динаміці за останні сім років обсяги реалізації сільськогосподарських культур мали значні коливання. Для порівняння ми обрали райони з найменшими обсягами реалізації за результатами 2016 року. Так, коливання обсягів реалізації зернових та зернобобових культур за період з 2010 по 2016 роки по Веселинівському району склали від 4,5 до 9,1%, а по Первомайському району — від 9,3 до 14,9% від загальних обсягів реалізації по області (табл. 6).

При цьому у динаміці темпи росту реалізованої продукції по області не завжди співпадали с темпами росту по районах: у 2011 році по області отримали від'ємний темп приросту, а у районах — позитивний.

Коливання обсягів реалізації соняшнику за період з 2010 по 2016 роки по Веселинівському району склали від 5,8 до 9,9 %, а по Снігурівському районі — від 3,2 до 10,5 % від

Таблиця 7. Динаміка обсягів реалізації соняшнику сільськогосподарськими підприємствами Миколаївської області

Показник	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.
Миколаївська область ¹	434,1	444,9	638,4	694	677,1	761,4	643,6
темп росту, %	...	102,5	143,5	108,7	97,6	112,5	84,5
Веселинівський район	25,3	31,7	40,9	51,8	66,7	50,1	60,4
темп росту, %	...	125,3	129,0	126,7	128,8	75,1	120,6
Снігурівський район	19	14,3	33,3	34,9	59,2	14,3	67,6
темп росту, %	...	75,3	232,9	104,8	169,6	24,2	472,7
Питома вага району по відношенню до області, %							
Веселинівський район	5,8	7,1	6,4	7,5	9,9	6,6	9,4
Снігурівський район	4,4	3,2	5,2	5,0	8,7	1,9	10,5

¹ З урахуванням міст Миколаїв, Вознесенськ, Первомайськ.

Джерело: складено за даними Головного управління статистики у Миколаївській області.

Таблиця 8. Динаміка обсягів реалізації кукурудзи на зерно сільськогосподарськими підприємствами Миколаївської області

Показник	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.
Миколаївська область ¹	28,7	33,2	38,6	41,3	42,0	41,7	41,8
темп росту, %	...	115,7	116,3	107,0	101,7	99,3	100,2
Арбузинський район	6,7	11,1	13,3	15,3	16,2	17,5	18,6
темп росту, %	...	165,7	119,8	115,0	105,9	108,0	106,3
Очаківський район	3,9	4,4	5,5	5,9	6,0	5,8	6,7
темп росту, %	...	112,8	125,0	107,3	101,7	96,7	115,5
Питома вага району по відношенню до області, %							
Арбузинський район	23,3	33,4	34,5	37,0	38,6	42,0	44,5
Очаківський район	13,6	13,3	14,2	14,3	14,3	13,9	16,0

¹ З урахуванням міст Миколаїв, Вознесенськ, Первомайськ.

Джерело: складено за даними Головного управління статистики у Миколаївській області.

загальних обсягів реалізації по області (табл. 7).

У динаміці темпи росту по області та Веселинівському районі не співпали у 2014, 2015 та 2016 роках, а порівняно з Снігурівським районом — у 2011, 2015 та 2016 роках. Коливання обсягів реалізації молока за період з 2010 по 2016 роки по Арбузинському району склали від 23,3 до 44,5 %, а по Очаківському району — від 13,3 до 16,0 % від загальних обсягів реалізації по області (табл. 8).

У динаміці темпи росту по області та районах не співпали лише у 2015 році.

Зміна обсягів реалізації сільськогосподарської продукції мала значний вплив на цінові процеси на споживчому ринку продуктів харчування.

У 2016 р. на споживчому ринку Миколаївської області інфляційні процеси помітно сповільнились, хоча у регіоні продовжувала зберігатися доволі напружена цінова ситуація. На формування інфляційних процесів вплинуло переважно адміністративне підвищення цін (тарифів) у житлово-комунальній сфері (на природний газ, опалення, гарячу воду, електроенергію) та відчутне подорожчання окремих послуг і товарів непродовольчої групи. Загалом за рік ІСЦ становив 112,2%, проти 143,5% у 2015 році. На споживчому ринку продуктів харчування у 2016 році зростання цін помітно сповільнилось, за рік вони подорожчали на 3,7%

Таблиця 9. Індекси споживчих цін на продукти харчування по Миколаївській області (грудень до грудня попереднього року), %

Види продукції	2016 р.	2015 р.
Продукти харчування	103,7	140,9
Хліб та хлібопродукти	107,6	146,1
Хліб	110,4	156,1
Макаронні вироби	104,3	148,9
Борошно	103,7	143,0
М'ясо та м'ясопродукти	103,7	123,4
Риба та рибпродукти	109,0	134,6
Молоко, сир та яйця	117,0	134,6
Молоко	130,6	131,2
Сир і м'який сир (творог)	122,3	124,7
Олія та жири	111,8	141,9
Масло	135,7	128,7
Олія соняшникова	109,3	157,3
Фрукти	94,4	142,1
Овочі	76,4	177,5
Картопля	88,6	162,6
Цукор	100,1	168,3

Джерело: складено за даними Головного управління статистики у Миколаївській області.

(у 2015 р. — на 40,9%). Підвищення цін зазнали майже всі групи продуктів харчування, крім овочів, картоплі та фруктів (табл. 9).

Найбільше за рік зросли в ціні молоко, сир та яйця — на 17%, у 2015 р. — на 34,6%. Серед зазначеної групи товарів молоко подорожчало на 30,6%, інші молочні продукти (сметана) — на 26,1%, кисломолочна продукція — на 23%, сир і м'який сир (творог) — на 22,3%, в той же час, яйця здешевіли на 7,2%.

Таблиця 10. Капітальні інвестиції у сільське господарство Миколаївської області у фактичних цінах, тис. грн

Показник	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.
Усього	4422164	4297794	4695998	5008709	3771354	5989936	9730198
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	429810	637543	486374	580823	712119	1229734	2492621
темп росту, %	...	148,3	76,3	119,4	122,6	172,7	202,7
% по відношенню до загальної суми	9,7	14,8	10,4	11,6	18,9	20,5	25,6
сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг	429317	634217	485941	580282	709594	1226314	2491069
темп росту, %	...	147,7	76,6	119,4	122,3	172,8	203,1
% по відношенню до загальної суми	9,7	14,8	10,3	11,6	18,8	20,5	25,6

Джерело: розраховано за даними Головного управління статистики в Миколаївській області.

Приріст цін на олію та жири склав 11,8% (у попередньому році — 41,9%). Поміж цієї групи товарів масло зросло в ціні на 35,7%, олія соняшникова — на 9,3%, маргарин — на 5%, оливкова олія — на 1,3%, натомість їстівні тваринні жири (сало) стали коштувати на 11,5% менше.

Вартість інших продуктів харчування збільшилась на 9,9% (у 2015 році — в 1,6 раза), а саме: соуси, приправи підвищились в ціні на 10,5%, сіль, прянощі та кулінарні трави — на 9,9%, бакалійні товари, десерти, супи — на 4,9%.

Риба та продукти з риби подорожчали на 9% (у 2015 р. — на 34,6%) у т. ч. свіжа, охолоджена та заморожена риба — на 13,6%, консервовані чи перероблені види риби — на 9%, морепродукти — на 2,2%, разом з цим, сушена, копчена, солена риба знизилась в ціні на 1,4%.

Ціни на хліб і хлібопродукти зросли на 7,6% (у 2015 році — на 46,1%). Серед хлібної продукції хліб здорожчав на 10,4%, а саме: хліб пшеничний з борошна першого гатунку — на 13,8%, вищого гатунку — на 10,6%, заварний — на 12%, батон — на 9,5%, житній, житньо-пшеничний — на 8,7%, багет — на 3%. Інші продукти (борошно, крупи) стали коштувати на 10,4% більше, кондитерські вироби з борошна — на 6,7%, макаронні вироби — на 4,3%. Водночас рис здешевів на 5,5%.

М'ясо та м'ясопродукти підвищились в ціні на 3,7% (у 2015р. — на 23,4%). Поміж м'ясопродуктів свіже, охолоджене, заморожене м'ясо свійської птиці подорожчало на 6,1%, сушене, солоне, копчене м'ясо та їстівні субпродукти — на 5,8%, консервовані та перероблені види м'яса та продукти з нього — на 2,7%, яловичина і телятина — на 1,6%, свинина — на 0,5%.

Цукор, джем, мед, шоколад та кондитерські вироби зросли в ціні на 1,6% (у попередньому році — у 1,6 раза). Серед солодоців мед подорожчав на 11,3%, кондитерські вироби з цукру — на 3,4%, шоколад — на 1,5%, цукор — на 0,1%, при цьому, морозиво знизилось в ціні на 6,9%.

Натомість, овочі здешевіли на 23,6% (у 2015 р. — подорожчали у 1,8 раза). Поміж овочів капуста стала коштувати на 59,8% менше, коренеплоди (буряк, морква), цибуля та гриби — на 46,9%, овочі, вирощені з їхнього насіння (огірки, помідори, перець солодкий, кабачки, баклажани) — на 11,5%, картопля — на 11,4%, натомість, бобові підвищились в ціні на 11,4%, консервовані та перероблені овочі — на 7,2%.

Вартість фруктів зменшилась на 5,6% (у 2015 р. — збільшилась на 42,1%), а саме: банани подешевшали на 16,1%, цитрусові — на 15,4%, яблука — на 7%, ківі — на 3,7%, кісточкові (персики, нектарини) — на 1,3%, водночас, кавуни зросли в ціні на 14,3%, ягоди (полуниця, виноград) — на 12,2%, сухофрукти — на 0,3%.

Зміна обсягів реалізації сільськогосподарської продукції позначилась на інвестиційній активності підприємств: зменшення обсягів реалізації призвело до зростання цін та збільшення капітальних інвестицій у галузі. За даними таблиці 10 капітальні інвестиції у сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг Миколаївської області у фактичних цінах у 2016 році склали 2492,6 млн грн, що становить 25,6% від загальної суми капітальних інвестицій по області. У динаміці обсяг капітальних інвестицій у сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг Миколаївської області у 2016 році порівняно з 2015 роком зріс на 102,7 %, що перевищує темпи росту інвестицій у економіку регіону загалом на 40,3 %.

Разом з тим, на даний час, іноземними інвесторами галузі сільського господарства, лісового господарства та рибного господарства Миколаївської області є лише Кіпр та Швейцарія, при цьому частка інвестицій з цих країн у сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг Миколаївської

області у 2015 році складає відповідно лише 2,0 та 0,2 %. Таким чином, розраховувати сільськогосподарські виробники можуть лише на власні ресурси: капітальні інвестиції у сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство Миколаївської області у фактичних цінах у 2015 році за рахунок коштів державного бюджету склали 2040 тис. грн, що становить лише 0,2 % від загальної суми капітальних інвестицій по області за даним видом економічної діяльності [4].

ВИСНОВОК

Оцінка цінової політики аграрного сектору Миколаївської області показала, що обсяги реалізації сільськогосподарської продукції мають значний вплив на цінові процеси на споживчому ринку продовольчої продукції та на рівень інвестиційної активності підприємств. Так, навіть незначні коливання обсягів реалізації призвели до підвищення цін майже на всі групи продуктів харчування, крім овочів, картоплі та фруктів. Найбільше за рік зросли в ціні молоко, сир та яйця — на 17%, у 2015р. — на 34,6%. Серед зазначеної групи товарів молоко подорожчало на 30,6%, інші молочні продукти (сметана) — на 26,1%, кисломолочна продукція — на 23%, сир і м'який сир (творог) — на 22,3%, в той же час, яйця здешевіли на 7,2%. При цьому рівень інвестиційної активності сільського господарства зріс, але лише за рахунок власних джерел. Очевидним залишається факт недостатнього державного регулювання інвестиційної активності сільськогосподарських виробників, як основи забезпечення продовольчої безпеки та формування експортного потенціалу країни.

Література:

1. Ваврик Б.В. Економічне та цінове середовище розвитку сільськогосподарських підприємств / Б.В. Ваврик // Агросвіт. — 2014. — №4. — С. 58—62.
2. Котикова О.І. Рейтингова оцінка інвестиційного розвитку та зовнішньоекономічної співпраці районів Миколаївської області в умовах євроінтеграції / О.І. Котикова, В.Л. Куделя, І.С. Потапов // Міжнародні економічні відносини та світове господарство. — 2017. — №15. — С. 152—158.
3. Бабич М.М. Проблеми забезпечення продовольчої безпеки в Україні / М.М. Бабич // Агросвіт. — 2017. — № 3. — С. 32—39.
4. Котикова О.І. Державне регулювання інвестиційної діяльності в аграрному секторі [Електронне видання] / О. І. Котикова // Ефек-

тивна економіка. — 2017. — № 9. — Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5758>

References:

1. Vavryk, B.V. (2014), "Economic and price environment for the development of agricultural enterprises", *Ahrosvit*, vol. 4, pp. 58—62.
2. Kotykova, O.I. Kudelia, V.L. Potapov, I.S. (2017), "Rating assessment of investment development and foreign economic cooperation of districts of Mykolaiv region in terms of European integration", *Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo*, vol. 15, pp. 152—158.
3. Babych, M.M. (2017), "Problems of food security in Ukraine", *Ahrosvit*, vol. 3, pp. 32—39.
4. Kotykova, O.I. Babych, M.M. (2017), "State regulation of investment activity in the agrarian sector", *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 9, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5758> (Accessed 20 November 2017).
Стаття надійшла до редакції 21.11.2017 р.

ІНВЕСТИЦІЇ. ПРАКТИКА ТА ДОСВІД

www.investplan.com.ua

Передплатний індекс: 23892

Виходить 24 рази на рік

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук
**з ЕКОНОМІКИ
та ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ**